

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

ESF projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

**Grūtnieču, sieviešu pēcdzemdību
periodā līdz vienam gadam un sieviešu,
kas baro bērnu ar krūti, nodarbināšanas
normatīvais regulējums
(darba tiesiskās attiecības)**

Dace Jakimova
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

Normatīvie dokumenti

- Darba aizsardzības likums
- MK Nr. 660 «Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība» (02.10.2007.)
- MK Nr. 359 «Darba aizsardzības prasības darba vietās» (pieņemti 28.04.2009.)

Darba aizsardzības likums

Tiem nodarbinātajiem, kuriem saskaņā ar normatīvajiem aktiem noteikta īpaša aizsardzība (... grūtniecēm, sievietēm pēcdzemdību periodā...), atbilstoši darba vides riska novērtējumam, kā arī ārsta atzinumam ir tiesības uz darba devēja noteiktiem papildu atvieglojumiem (22.p.)

Darba vides iekšējā uzraudzība sastāv no šādiem posmiem:

... darba vides riska novērtēšana, ieskaitot riska novērtēšanu darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā (2.2.p.)

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā (MK 660)

27. Papildus šo noteikumu III nodaļā minētajai darba vides riska novērtēšanai darba devējs nodrošina darba vides riska novērtēšanu darbam, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā.

28. Novērtējot šo noteikumu 27.punktā minētos darba vides riskus, persona, kas to veic, nosaka, vai darba vietā pastāv šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides faktori un tiek veikts attiecīgs darbs, kā arī nosaka darba vides faktoru ietekmes raksturu, pakāpi un ilgumu, lai:

28.1. novērtētu jebkuru risku grūtnieču un sieviešu, kuras baro bērnu ar krūti, drošībai un veselībai, kā arī jebkuras iespējamās sekas attiecībā uz viņu grūtniecību vai bērna barošanu ar krūti;

28.2. noteiktu nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus šo noteikumu 28.1.apakšpunktā minētā riska novēršanai.

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā (MK 660)

29. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs ir minēts šo noteikumu 2.pielikumā vai arī to ietekmē šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides faktori, kas var apdraudēt grūtnieču, sievietes, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošību vai veselību, darba devējam ir **pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus**, lai nodrošinātu viņu drošību un veselību, bet, ja tas nav iespējams, **pārcelt grūtnieci vai sievieti, kas baro bērnu ar krūti, citā darbā.**

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā (MK 660)

30. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs atbilst šo noteikumu 3.pielikumam, darba devējam **aizliegts nodarbināt:**

30.1. grūtnieces - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 1.punktā minētie darba vides faktori;

30.2. sievietes, kuras baro bērnu ar krūti, - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 2.punktā minētie darba vides faktori.

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā (MK 660)

31. Ja darba devējs konstatē, ka papildus šo noteikumu 2. un 3.pielikumā minētajiem darba vides faktoriem vai darbiem ir citi darba vides faktori vai darbi, kas var radīt risku grūtnieču, sieviešu, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošībai vai veselībai, darba devējam ir pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus, lai šo risku novērstu.

Pielikumi MK 660

✓ 2.pielikums.

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, **var** radīt risku drošībai un veselībai

✓ 3.pielikums.

Darba vides faktori un darbi, kuriem aizliegts pakļaut un kuros **aizliegts nodarbināt** grūtnieces un sievietes, kas baro bērnu ar krūti

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, var radīt risku drošībai un veselībai MK 660 2.pielikums

Darba vides faktori:

1.1. fizikālie faktori, kas tiek uzskatīti par augļa bojājumus izraisošiem un (vai) placentas pārrāvumu izraisošiem, to skaitā:

1.1.1. triecieni, vibrācija;

1.1.2. smagu priekšmetu vai kravu pārnēsāšana, kas var radīt dorsolumbāra rakstura risku (tāds, kas var ietekmēt iegurni);

1.1.3. troksnis;

1.1.4. jonizējoša radiācija;

1.1.5. nejonizējoša radiācija;

1.1.6. augsta vai zema temperatūra;

1.1.7. kustības un pozas, pārvietošanās uzņēmuma telpās un tā teritorijā, garīgs un fizisks nogurums un cita fiziska pārslodze, kas var nelabvēlīgi ietekmēt grūtnieces un (vai) nedzimušā bērna veselību;

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, var radīt risku drošībai un veselībai MK 660 2.pielikums

Darba vides faktori:

1.2. bioloģiskie faktori – 2., 3. un 4. grupas bioloģiskie aģenti – vai šo bioloģisko faktoru izraisīto seku novēršanai veiktie ārstnieciskie pasākumi, kas apdraud grūtnieces vai nedzimušā bērna veselību un nav minēti šo noteikumu 3. pielikumā;

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, var radīt risku drošībai un veselībai MK 660 2.pielikums

Darba vides faktori:

1.3. ķīmiskie faktori - ķīmiskās vielas, kas apdraud grūtnieces un (vai) nedzimušā bērna veselību un nav minētas šo noteikumu 3.pielikumā:

1.3.1. ķīmiskās vielas un maisījumi, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. [1272/2008](#) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas [67/548/EEK](#) un [1999/45/EK](#) un groza Regulu (EK) Nr. [1907/2006](#), 1. pielikumā minētajiem klasificēšanas kritērijiem vienā vai vairākās turpmāk minētajās bīstamības klasēs un bīstamības kategorijās ar vienu vai vairākiem turpmāk minētajiem bīstamības apzīmējumiem, ja tās nav minētas šo noteikumu 3. pielikumā:

1.3.1.1. cilmes šūnu mutagenitāte, 1. A, 1. B vai 2. kategorija (H340, H341);

1.3.1.2. kancerogenitāte, 1. A, 1. B vai 2. kategorija (H350, H350i, H351);

1.3.1.3. toksiska ietekme uz reproduktīvo funkciju, 1. A, 1. B vai 2. kategorija vai ar ietekmi uz laktāciju vai laktācijas procesu saistīta papildu kategorija (H360, H360D, H360FD, H360Fd, H360Df, H361, H361d, H361fd, H362);

1.3.1.4. toksiska ietekme uz īpašu mērķorgānu pēc vienreizējas iedarbības, 1. vai 2. kategorija (H370, H371);

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, var radīt risku drošībai un veselībai MK 660 2.pielikums

Darba vides faktori:

1.3. ķīmiskie faktori - ķīmiskās vielas, kas apdraud grūtnieces un (vai) nedzimušā bērna veselību un nav minētas šo noteikumu 3.pielikumā:

...

1.3.2. auramīns, policikliskie aromātiskie ogļūdeņraži;

1.3.3. dzīvsudrabs un dzīvsudrabu saturošas vielas;

1.3.4. antimitotiskas vielas;

1.3.5. oglekļa monoksīds;

1.3.6. ķīmiskās vielas ar zināmu un bīstamu absorbcijas spēju caur ādu.

Darba vides faktori un darbi, kas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, var radīt risku drošībai un veselībai MK 660 2.pielikums

2. Darbi:

2.1. auramīna ražošana;

2.2. darbi, kas saistīti ar akmeņogļu kvēpos, akmeņogļu darvā un akmeņogļu piķī esošu policiklisko aromātisko ogļūdeņražu iedarbību;

2.3. darbi, kuru laikā notiek nodarbināto saskare ar putekļiem, iztvaikojumiem vai aerosoliem, kas rodas, apdedzinot un elektrolītiski attīrot vara un niķeļa rūdas izstrādājumus;

2.4. stipro skābju procesi izopropilspirta ražošanā;

2.5. darbi, kuros ir saskare ar cietkoksnes putekļiem;

2.6. darbs pazemē (šahtās).

Darba vides faktori un darbi, kuriem aizliegts pakļaut un kuros aizliegts nodarbināt grūtnieces un sievietes, kas baro bērnu ar krūti MK 660 3.pielikums

2. Darba vides faktori, kuriem aizliegts pakļaut **grūtnieces**:

1.1. fizikālie faktori - darbs hiperbāriskā atmosfērā (piemēram, konteineros, ūdens spiediena ietekmē, zem ūdens);

1.2. bioloģiskie faktori, ja vien grūtnieces nav imūnas pret šiem faktoriem:

1.2.1. toksoplazma;

1.2.2. rubellas vīruss;

1.2.3. citomegalovīruss;

1.2.4. herpes vīruss;

1.3. ķīmiskie faktori:

1.3.1. svins un tā savienojumi tiktāl, cik tos ir spējīgs absorbēt cilvēka organisms;

1.3.2. arsēns un tā savienojumi;

1.3.3. fosfors un tā savienojumi.

Darba vides faktori un darbi, kuriem aizliegts pakļaut un kuros aizliegts nodarbināt grūtnieces un sievietes, kas baro bērnu ar krūti MK 660 3.pielikums

2. Darba vides ķīmiskie faktori, kuriem aizliegts pakļaut **sievietes, kas baro bērnu ar krūti:**

2.1. svins un tā savienojumi tiktāl, cik tos ir spējīgs absorbēt cilvēka organisms;

2.2. berilijs un tā savienojumi;

2.3. kadmijs un tā savienojumi.

3. Darbs pazemē (šahtās).

Darba aizsardzības prasības darba vietās MK359

III. Darba devēja pienākumi

30. Nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darba vietās darba devējs nodrošina:

30.7. grūtniecēm vai sievietēm pēcdzemdību periodā (līdz vienam gadam) – iespēju atgulties un atpūsties piemērotos apstākļos atbilstoši higiēnas prasībām.

Sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, minētos apstākļus nodrošina visā barošanas laikā.